

Soldiers and Civilians: Trajectory to Discipline and Resistance

Ittipong Thongsrikate¹ and Kanokwan Tharawan²

¹M.A. (Population and Social research) Student,
Institute for Population and Social research, Mahidol University

E-mail: Ittipong_456@hotmail.com

²Ph.D. (Anthropology), Assistant Professor,
Institute for Population and Social research, Mahidol University

Abstract

The study used an ethnographic approach, in which the researcher embedded as a conscript to learn the culture and life encouraging the draftees to express their feelings and behaviors. This is to study 1) the principle of governmentality in the group of draftees 2) the disciplined organization method used to create a disciplined body and of internal control among draftees and 3) the patterns of resistance to the discipline handling the draftees' body. The study reveals that the governmentality occurred because each soldier accepted a set of knowledge to his disciplined body, and unconditionally bowed to the practice without until it becomes his professional habit. The fact that soldier followed this accepted knowledge even when they were not under control indicates that such power

comes from within; he is in control of himself. It's practice for practice. Power may have the origin and disappears eventually. Power exists everywhere, but we may see the functioning of power in some social contexts. It was found that the discipline in draftees is imposed through appropriate separation, blockage, control and positioning to space and time during the drilling . The daily drill schedule is the key that forces all soldiers to adhere to the norm. The set of military knowledge is transferred through drills under the discourse, power, and neat concealment. It was also found that the force and control form a "new body replacing the old one which has become an object . As a result, all types of resistance become void. It may be said that could mean military drills for warfare came to an end as soon as the "new body" that is disciplined and ready for use was established. This "new body" becomes an bio-asset and cost, which represent the economic and social management. However, this form of discipline could only be seen in certain positions of a social institution. The production discipline needs to occupy, produce, and expand the discourse of discipline and power. The military discipline represents the self-image of soldiers; their existence depends on their discipline.

Keywords : biopower, governmentality

ทหารกับคน : บนเส้นทางการสร้างระเบียบ วินัยและการต่อต้าน

อิทธิพงษ์ ทองศรีเกตุ¹ และ กนกวรรณ ธารวรรณ²

¹ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม) นักศึกษาปริญญาโท

E-mail: Ittipong_456@hotmail.com

²Ph.D. (มานุษยวิทยาการแพทย์), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

ทหารกับคน : บนเส้นทางการสร้างระเบียบวินัยและการต่อต้าน ทำการศึกษาด้วยวิธีวิทยาเชิงชาติพันธุ์วรรณา ผู้วิจัยได้สมัครเป็นทหารเกณฑ์เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีดำเนินชีวิตที่เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการแสดงออกของความรู้สึกและพฤติกรรมต่างๆ ของทหารเกณฑ์ กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาหลักการปกครองชีวิตภายในกลุ่มทหารเกณฑ์ 2) เพื่อศึกษาวิธีการจัดระเบียบวินัยในรูปแบบของการจัดระเบียบร่างกายแบบอำนาจในตนของทหารเกณฑ์ 3) เพื่อศึกษารูปแบบการต่อต้านระเบียบวินัยที่เข้าไปจัดการกับร่างกายของทหารเกณฑ์ ผลการศึกษา พบว่า การปกครองชีวิตภายในกลุ่มทหารเกณฑ์เกิดจากทหารเกณฑ์แต่ละนายยอมรับความรู้ชุดหนึ่งมาใส่ร่างกายที่สร้างระเบียบวินัยและการน้อมรับต่อการปฏิบัติ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีเงื่อนไขและการต่อรองจนกลายเป็นพฤติกรรมสยดัดตัวไป การปฏิบัติตามความรู้ที่ตนยอมรับแล้วเกิดขึ้นเสมอ แม้ว่าจะมีหรือไม่มีผู้ควบคุม แสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้ว

127

ปีที่ 21

ฉบับที่ 3

ก.ค.

-

ก.ย.

2558

อำนาจอยู่ในตน สามารถบงการปกครองได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่าความมีระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นกับทหารเกณฑ์ยังคงอาศัยการแบ่งแยก ปิดกั้น ควบคุม และจัดวางตามตำแหน่งระหว่างพื้นที่กับเวลาอย่างเหมาะสม ตารางเวลาระเบียบการปฏิบัติประจำวัน เสมือนเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ทหารเกณฑ์อยู่ในบรรทัดฐานที่ทุกคนต้องปฏิบัติ ชุดความรู้ของความ เป็นทหารทำการส่งผ่านด้วยวิธีการฝึกอันมีวาทกรรม และอำนาจอำพรางอย่างแนบเนียน นอกจากนั้นผลการ ศึกษายังพบว่า การบังคับควบคุมทำให้เกิด “ร่างกาย” แบบใหม่และแทนที่ร่างเดิมถูกจำกัดลงเหลือแค่วัตถุ ชนิดหนึ่ง ยังผลให้การต่อต้านทุกรูปแบบเป็นโมฆะ กล่าวได้ว่าการฝึกทหารเพื่อการสงครามได้ยุติลงพร้อม กับการสถาปนา “ร่าง” ขึ้นใหม่ อันเป็น “ร่าง” ที่มี ระเบียบวินัยและพร้อมใช้งาน “ร่าง” ที่เกิดขึ้นนี้กลาย มาเป็นทรัพย์สินทางชีวภาพและค่าใช้จ่ายที่สามารถ เป็นตัวแทนการจัดการในแง่ของเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ดีตาม ระเบียบวินัยพึงเห็นได้เฉพาะบาง ตำแหน่งแห่งที่ของสถาบันทางสังคม เป็นการผลิต สร้างที่ต้องการครอบครอง ผลิต และส่งขยายวาทกรรม และอำนาจ ระเบียบวินัยแบบทหารจึงเป็นสิ่งที่บอกว่า เพราะพวกเขาเป็นทหารพวกเขาจึงต้องมีระเบียบวินัย

คำสำคัญ : การปกครองชีวญาณ, อำนาจในตน

บทนำ

ในยุค “สมัยใหม่” ฟุโกต์ มองเห็นปรากฏการณ์ของการแบ่งแยกและการกีดกัน อันนำมาซึ่งการสถาปนาระบบมาตรฐานบางอย่างขึ้นมา สิ่งอื่นที่นอกเหนือจากบรรทัดฐานนั้นจะถูกจัดวางไว้ในอีกที่หนึ่งเพื่อแก้ไขให้กลับสู่บรรทัดฐานหรือเรียกว่าเป็นภาวะปกติ สิ่งนี้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะของอำนาจที่เข้าไปจัดการกับรายละเอียดในกิจกรรมของมนุษย์ที่มีมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในโรงเรียน โรงงาน ค่ายทหาร ในคุก โรงพยาบาล เป็นต้น การเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมสมัยนั้น เป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์กลายเป็นวัตถุแห่งการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดลึกซึ้ง อำนาจทุกชนิดเริ่มต้นด้วยการมีที่มา แต่เมื่อกระบวนการของอำนาจได้ดำเนินไปสู่จุดๆหนึ่ง อำนาจก็กลายเป็นสิ่งนิรันดรมหา ไม่มีใครเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่ไหลและแผ่ซ่านไปทั่วทุกที่ทุกทางในพื้นที่ของสังคม อำนาจจึงเป็นประจักษ์โครงสร้างที่เปิดประตูให้ผู้คนที่หลากหลายเข้าไป “สวมบทบาท” เป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำสลับเปลี่ยนเวียนวนกันไป ขณะที่อำนาจก็มีได้สิทธิ์อนสิทธิ์ แต่ประการใด กลับเป็นการผลิตสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมากมายขณะที่การขัดขึ้นต่อต้านก็มีอยู่เพื่อพยุอำนาจนั้นเอาไว้ (นพพร ประชากุล, 2554, 21) การเกิดขึ้นของเทคนิคใหม่แห่งอำนาจ ว่าด้วยเรื่องการบริหารจัดการเวลาและทำให้เวลากลายเป็นประโยชน์ด้วยการแบ่งออกเป็นช่วง จัดเข้าเป็นชุด สังเคราะห์และประมวลออกมาเป็นผลลัพธ์หรืออาจกล่าวได้ว่า ระเบียบวินัย คืออุปกรณ์สำคัญของอำนาจในอันที่จะกำกับผู้คนให้อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน การควบคุมนี้เป็นไปในระดับรายละเอียดของชีวิตประจำวันตั้งแต่เช้าจนถึงเข้าไปในกิจวัตรการปฏิบัติตนของมนุษย์ที่เป็นกระบวนการฝึกฝนมนุษย์ขนาดใหญ่เพื่อรับใช้ผลประโยชน์ของผู้ได้เปรียบจากระบบสังคม

อำนาจที่เรารู้จักอาจเป็นอำนาจที่เราสามารถมองเห็นและมองไม่เห็น ลักษณะของอำนาจจะมีพลังอยู่เสมอ ในทัศนะของฟุโกต์อำนาจมีสองด้าน ด้านแรกเป็นอำนาจที่เป็นด้านบวก ก่อให้เกิดสิ่งที่ดีงามในสังคม ว่าด้วยเรื่องของการสร้างสรรค์ เป็นอำนาจที่ได้รับการขัดเกลาชักฟอกจนชาวสะอาดใน

รูปของความรู้ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545: 45) และอีกด้านหนึ่งคือ อำนาจที่ว่าด้วยการควบคุม แยกแยะ อำนาจกับร่างกาย และ/หรือร่างกาย กับอำนาจ โดยปกติเราเชื่อว่าคนเรานั้นสามารถควบคุมร่างกายของตนเองได้ ขณะเดียวกันร่างกายของคนเรานั้นก็อาจถูกควบคุมโดยไม่รู้ตัว สิ่งที่เกิดขึ้นนั้น ฟุโกต์อธิบายด้วยวาทกรรมที่เป็นความจริง กล่าวคือ เมื่อบุคคลยอมรับบาง อย่างเข้าไปแล้วทำให้บุคคลเหล่านั้นตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือสิ่งที่ยอมรับ (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2552: 144) การรับเอาความคิดหรือความหมายหนึ่ง ว่าเป็นความจริงโดยการเชื่อมโยงเข้ากับร่างกายและจิตใจของตนเอง ที่ทำให้อำนาจนั้นบังคับตัวเองโดยไม่รู้ตัว อำนาจจึงมีลักษณะที่ซับซ้อน ไม่ใช่แค่ การเข้าครอบงำแต่ยังมีมิติที่เกี่ยวข้องกับร่างกายรวมไปถึงจิตใจด้วย สิ่งนี้เอง ฟุโกต์จึงเรียกว่า “ร่างกายใต้บังคับการ”

อำนาจจึงไม่ใช่สิ่งที่เราจะมองเห็นได้ แต่มีการทำงานบนร่างกายของเรา ว่าด้วยเรื่องของชุดอำนาจของวาทกรรมที่มีพลังในการจัดการบุคคลให้อยู่ตามตำแหน่งแห่งที่ที่เหมาะสม การฝึกเป็นผลกระทบจากการกระทำของอำนาจต่อร่างกายของคน คนจะเริ่มมองเห็นเทคโนโลยีของอำนาจว่ากระทำอย่างไร เทคโนโลยีของอำนาจจะกระทำกับคนผ่านชุดของความรู้ในที่นี้คือ “ชุดวิชาทหาร” ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมและจะเป็นรูปธรรมได้ก็ต่อเมื่อได้กระทำบนร่างกายของมนุษย์โดยแปลงสภาพร่างกายให้เป็นเพียงแค่วัตถุ อำนาจในตนจึงเป็นเหมือนภาพตัวแทนที่มีลักษณะที่เป็นวินัย นั่นคือ อำนาจที่มองไม่เห็นนั้นจะแสดงตัวออกมาได้ชัดเจนเมื่อมองผ่านอำนาจในตน หรือการบงการตัวเราเอง หรือการยอมให้คนอื่นมากระทำโดยการยินยอมของเราเอง หรืออำนาจที่มากระทำบนร่างกายของเรา โดยเราเป็นผู้กระทำ การเอง อำนาจเป็นเสมือนอาวุธที่สามารถบังคับให้คนนั้นทำตามสิ่งที่ตนเองยอมรับ เป็นอำนาจที่มาจากภายในตัวของบุคคล

ค่ายทหาร เป็นพื้นที่พิเศษที่ได้รับการสร้างขึ้นมามาเพื่อใช้ประโยชน์ เฉพาะอย่าง ทำหน้าที่บางอย่าง ความชอบธรรมในการดำรงอยู่ของสถาบัน ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นๆ ค่ายทหารจึงเป็นสถานที่สร้าง

หรือทำหน้าที่ผลิตอาหารตั้งแต่อาหารชั้นประทวนจนถึงอาหารชั้นสัญญาบัตร ให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยและสามารถใช้วิชาความรู้ในการรบ บนเส้นทางการสร้างระเบียบวินัยของทหาร “การฝึก” ให้ทำตามคำสั่ง คือหัวใจสำคัญที่สุด การฝึกหรือการสร้างระเบียบวินัยของทหารมีกระบวนการจัดสรรเป็นอย่างดี แล้วนำมาใส่ในร่างของคนที่ผ่านการคัดเลือกให้มาเป็นทหาร การฝึกจัดขึ้นสำหรับทหารกองประจำการที่เข้ามารับราชการตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ทหารกองประจำการดังกล่าวเป็นกำลังพลส่วนใหญ่ของกองทัพบกที่ประกอบขึ้นเป็นหน่วยทหารต่างๆ เป็นการฝึกเพื่อเปลี่ยนสภาพทหารกองประจำการจากบุคคลพลเรือนให้เป็นทหาร เมื่อบุคคลทั่วไปเข้าสู่ค่ายทหาร และ/หรือผ่านการฝึกในค่ายทหาร การฝึกได้สร้างร่างใหม่ขึ้นมาจากร่างที่อ่อนแอของพลเรือน กลายเป็นร่างที่มีระเบียบวินัยแบบทหาร มีชุดวิชาความรู้ของทหารที่ไหลเวียนอยู่ทุกอณูของร่างกาย ระเบียบวินัยในค่ายทหารจึงเริ่มต้นขึ้นเมื่อพลเรือนเหล่านั้นได้ทำการฝึก

ในบทความนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) โดยมีตัวผู้วิจัยเองเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ผู้วิจัยได้ทำการสมัครเป็นทหารเกณฑ์ ณ ค่ายทหารแห่งนี้แล้ว ได้ทำการเรียนรู้วิถีชีวิตในค่ายทหารของตนเองและเพื่อนทหารเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต ที่เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการแสดงออกของความรู้สึกและพฤติกรรมต่างๆ ของทหารเกณฑ์ จนได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์ แปลผล สรุปผลหรือสร้างทฤษฎีเพื่อใช้อธิบายวิถีชีวิตท่ามกลางระเบียบวินัยของทหาร ผู้วิจัยเข้าร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรมการฝึกทหารเกณฑ์ โดยใช้วิธีการสังเกต (observation) เป็นหลักเมื่ออยู่ในสนามของการศึกษา จดบันทึกประเด็นที่ได้จากการสังเกตทุกวัน ใช้การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ สร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างเพื่อนทหารด้วยกัน สอบถามความเป็นอยู่ทั่วไป การทักทาย ทำความรู้จัก ใช้การตีความ (interpretation) จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับเพื่อนทหาร ข้อความของเพื่อนทหารที่เขียนลงในสมุดประจำตัว และตีความจากข้อความในกระดาษที่เพื่อนทหาร

เขียนถึงการฝึก พร้อมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในช่วงของการฝึก และใช้การสัมภาษณ์ระดับลึกเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกกับเพื่อนทหารที่ได้รับ การคัดเลือกให้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีกรอบแนวคิด (Concept) อันได้จากการ ทบทวน แนวคิด ทฤษฎี หลังจากนั้นก็จะนำข้อมูลที่ได้จากภาคสนามมาจัด เป็นคลังข้อมูล พร้อมกับแยกย่อย จัดเป็นชุดๆ แล้วค่อยนำข้อมูลที่จัดเรียง ไว้มาทำการเรียงร้อยเป็นเรื่องราวโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

การปกครองชีวิตภายในกลุ่มทหารเกณฑ์

ทหารเกณฑ์ก็คือมนุษย์ที่เป็นผู้ชาย มีร่างกายสมบูรณ์ได้ขนาด ไม่พิการ ไม่เป็นโรคที่ไม่สามารถรับการฝึกได้ และอายุถึงเกณฑ์ นั่นคือต้องมีอายุ 21 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป บังคับบุคคลเหล่านั้นมิได้ถูกสร้างมาให้เป็นทหาร พวกเขาได้รับ โครงสร้างทางกายภาพให้มีลักษณะเป็นผู้ชายที่ต้องมีร่างกายกำยำแข็งแรง ออกผาย ไหล่ผึ่ง กล้าหาญและอดทน กรอบของรัฐได้กำหนดให้บุคคลที่เป็น ชายต้องเป็นทหารตั้งแต่สมัยอดีตอันมีวาทกรรมกระแสหลักในเรื่องของ ความเป็นชาติ ที่หยั่งรากฝังลึกจนมาถึงปัจจุบัน แม้ว่าการสงครามในปัจจุบัน อาจกลายเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์หรืออาจจะไม่เกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่ ว่ารัฐยังคงต้องใช้ร่างกายของทหารในฐานะปราการป้องกันประเทศ และกอบโกย เอาผลประโยชน์จากร่างของพวกเขาผ่านงานสาธารณะทางสังคมที่มีคุณค่า ทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยใช้กระบวนการของกฎหมายให้บุคคลที่เป็นชาย เหล่านั้นเข้ามารับราชการทหาร หน่วยงานของกองทัพได้ทำการเปลี่ยนมนุษย์ ที่เป็นพลเรือนให้มีลักษณะของทหาร โดยใช้สิ่งที่เรียกว่า “การฝึก” อันมีวาทกรรม ชุดต่างๆ ที่เรียงลำดับไว้เป็นอย่างดีแล้วทยอยใส่เข้าไปในร่างของทหารเหล่านั้น อย่างเป็นระบบ ผู้ที่เป็นทหารถูกปิดกั้นทางกระบวนการใช้ชีวิตทั้งหมดให้ ดำรงอยู่ในพื้นที่ที่ปิดนั่นก็คือ ค่ายทหาร อันเป็นสถาบันที่สร้างขึ้นมาเพื่อตอบ วัตถุประสงค์บางอย่างของประเทศ

การกระทำของปัจเจกบุคคลในพื้นที่แห่งนี้จำกดลงให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ของผู้ที่ทำการฝึกเท่านั้น ชุดความรู้ที่ติดตัวปัจเจกบุคคลแทบไม่มีเหลือ

กระบวนการบังคับเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการระหว่างพื้นที่กับเวลา ภายในระยะเวลา 10 สัปดาห์ซึ่งเป็นพฤติกรรมการแบบซ้ำๆ จนคุ้นชินกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ลักษณะของความเป็นทหารเกณฑ์ทำการส่งผ่านโดยชุดของความรู้ผ่านทางการฝึกมากกว่าการจดจำ การยอมรับในคำสั่งและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เมื่อเกิดการเชื่อและยอมรับปฏิบัติการของอำนาจในตนจึงเกิดขึ้น พยายามกระทำตามคำสั่ง การปฏิบัติถึงไม่ยากปฏิบัติก็ต้องปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดการปฏิบัติด้วยความเต็มใจ (Consent) ที่เชื่อมโยงกับวาทกรรมในเรื่องความเป็นชาติ การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในการรับราชการทหาร (กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน, 2553, 182) และต้องการทำสิ่งที่ได้รับการฝึกฝนให้ดียิ่งขึ้น ครูฝึกได้กลายมาเป็นแค่เครื่องประกอบของการแสดง (Foucault, 1980, 58) โดยที่ตัวละครนั้นทำการแสดงตามบทบาทของตัวเองด้วยตัวเอง แสดงให้เห็นว่าเมื่อบุคคลยอมรับอะไรก็ตาม จนตนเองเชื่อและปฏิบัติตามทุกที่ทุกเวลา แสดงออกมาอย่างไม่มีใครมาบังคับ เป็นการกระทำที่เกิดจากผู้ปฏิบัติ นั้นแสดงว่าอำนาจอยู่ที่ผู้ปฏิบัติ เพียงแต่จะไม่รู้ว่าจริง ๆ แล้วปฏิบัติตามคำสั่งหรือปฏิบัติด้วยตัวเอง

“รู้สึกว่าการที่เราได้มาเป็นทหารนั้นได้ให้อะไรกับเราหลาย ๆ อย่าง เช่น ระเบียบวินัย ความสามัคคีในหมู่คณะ การช่วยเหลือเพื่อนทหารด้วยกัน เป็นต้น ตอนแรกก็อยากเป็นทหารมาก อยากมาฝึกเร็ว ๆ แต่พอมาฝึกจริงๆ เพียงแค่ 1 อาทิตย์แรก ก็รู้สึกท้อแท้เป็นอย่างมาก อย่างหนึ่งที่ทำให้คิดอย่างนี้ คือ พอเราตั้งใจทำ แต่เพื่อนกลับไม่ตั้งใจทำ พอเหนื่อยนิดก็เริ่มใช้อารมณ์มองแต่ละคนเป็นใหญ่ โดยไม่สนใจว่าเราทำอะไร มาเป็นอะไรที่นี่ สำหรับผมนั้นความรู้สึกตอนนั้นสำหรับการฝึก 2 เดือนที่ผ่านมา นั้น ทำให้คน 125 คน จากที่มาจากต่างที่ ต่างพ่อ ต่างแม่ ต่างความรู้สึก สามารถมีความสามัคคี พร้อมเพรียง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวรักใคร่กันได้ และพร้อมที่จะ

ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด ตอนนั้นก็รู้แล้วว่าที่
มีการซ้อมพวกเรานั้น ครูฝึกไม่ได้ทำโทษเฉยๆ แต่มีผลดี
กับร่างกายของเราในภายหลังด้วย ทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น
ฝึกความอดทน ฝึกความสามัคคี และในตอนนั้นก็ถือว่าสิ่งที่ได้มานั้น
ได้คุ้มค่างับระยะเวลาที่ได้ฝึกฝนมาแล้ว”

(เพื่อนทหารอายุ 21 ปี)

การปกครองชีวิตญาณถือเป็นพลังที่เกิดจากอำนาจในการยอมรับระบบ
ความจริงบางอย่างเกี่ยวกับอัตบุคคลของตัวเราแล้วนำอำนาจที่เกิดจาก
การยอมรับความจริงนั้นในสำนึกและจิตใจตนเองมาควบคุมตัวเราเอง (ไม่ได้
เกิดจากการที่เรายอมรับว่าชอบธรรม) นั่นคือ การฝึกเพื่อเป็นทหารเกณฑ์
ผ่านชุดของความรู้ที่ชุดครูฝึกมอบให้ การปกครองชีวิตญาณในฐานะที่เป็น
เทคนิควิธีของอำนาจคือการเชื่อมโยงการปกครองชีวิตญาณกับความคิดเรื่อง
อำนาจชีวิตญาณ (Foucault, 2000b ; Hall, 1996, 13-14) หรือ Pastoral Power
อธิบายว่าอำนาจแบบ Pastor ก็คือบาทหลวงในศาสนาคริสต์ทำหน้าที่เสมือน
ผู้ควบคุมฝูงแกะ เป็นผู้เสียสละในการดูแลฝูงแกะทั้งฝูง รวมทั้งแกะแต่ละตัว
ให้อยู่รอด มิได้เป็นแค่การควบคุมเท่านั้น แต่เป็นความสามารถในการดูแล
คนทั้งชุมชนและปัจเจกชนให้มีความมั่นคงอยู่ดีกินดีและมีชีวิตรอดอย่าง
ปลอดภัย (สายพิณ สุพุทธมงคล, 2543) อำนาจที่ว่ามานี้อาจกล่าวได้ว่าเป็น
อำนาจที่มีอยู่ในจิตสำนึกของตนเอง และใช้อำนาจนั้นควบคุมตนเองด้วย
(Pastoral Power as a Conduct of Conduct) คือการที่พลเรือนยอมรับว่า
ตนเองได้เปลี่ยนผ่านมาเป็นทหาร รับเอาความคิดจากช่วงแรกและนำความคิด
เหล่านั้นมาปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด พร้อมกับการยอมรับในตัวบุคคล
ไม่ว่าจะเป็นผู้ฝึก คุยนายสิบ หรือครูทหารใหม่ และการปกครองชีวิตญาณ
แฝงนัยที่มีความขัดแย้งอยู่ด้วยกัน 1 คู่ ด้านหนึ่งการปกครองชีวิตญาณ
ที่ดูเหมือนว่าจะทำให้เราเป็นตัวของตัวเอง อันเกิดมาจากการยอมรับอำนาจ
ของความจริงนำมาสู่การเป็นปัจเจกชนมากขึ้น หรือเรียกว่าอำนาจในความเป็น

ปัจเจกชน (Individualizing Form of Power) ก็คือ ความรู้สึกนึกคิด ความเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นอิสระ การมีเสรีภาพ และความสามารถที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีอิสระ อีกด้านหนึ่งก็คือ อำนาจครอบจักรวาล (Totalizing Form of Power) เป็นระบบความจริงหรือหลักเหตุผลที่มาควบคุมตัวเรา เช่น คำสอนทางศาสนา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เรื่องบุญ-บาป ในค่ายทหารแม้ว่ากรอบของการเป็นทหารที่ต้องอยู่ในคำสั่งบังคับอย่างแน่นหนา ทว่าธรรมเนียมของทหารก็ยังควบคุมไปด้วย เช่น การตายในหน้าที่ถือว่าเป็นเกียรติของทหาร หรือการเป็นนักรบที่ต้องทำหน้าที่เป็นรั้วปกป้องประเทศชาติ เป็นต้น การยอมรับความคิดแบบครอบจักรวาลนั้นจะทำให้เราไม่เป็นตัวของตัวเอง การปกครองชีวญาณจึงมีความขัดแย้งนั้นคือการที่เราไปยอมรับอำนาจที่ครอบจักรวาล แต่เรากลับทำให้เราเป็นตัวของตัวเองตรงนี้จึงขัดแย้งกัน

อาจกล่าวได้ว่า การปกครองชีวญาณก็คือการปฏิบัติตามโครงสร้างในตำแหน่งแห่งที่ของบุคคล เป็นการปฏิบัติเพื่อการปฏิบัติ โดยการปฏิบัตินั้นเกิดขึ้นมาจากภายในตนเอง พร้อมกับนำพลังที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยร่างที่มีระเบียบวินัย การปกครองชีวญาณที่เกิดขึ้นกับทหารเกิดจาก ทหารแต่ละนายยอมรับเอาความรู้ชุดหนึ่งเข้ามาใส่ร่างกายที่มีระเบียบวินัยและยอมรับต่อการปฏิบัติที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีเงื่อนไขหรือการต่อรองใดๆ ตามที่ตนเองเชื่อและยอมรับ ดังนั้น สรรพสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ล้วนมีการครอบงำอย่างแนบเนียน แต่เมื่อมีการยอมรับและนำไปปฏิบัติจนกลายเป็นสันดาน และ/หรือนิสัยแล้วทำการแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมต่างๆ ที่สามารถอนุมานได้ว่าบุคคลเหล่านั้นคือใคร สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากการทำงานของสิ่งที่เรียกว่า อำนาจในตน การทำงานของอำนาจในตนยังคงคาบเกี่ยวระหว่างรูปร่างและพฤติกรรมของบุคคลกับสถาบันทางสังคม ตั้งแต่ ค.ศ.1990 เป็นต้นมา (Keijzer,N, 1978) ได้ทำการเปลี่ยนผ่านการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในรูปแบบใหม่ที่มีแก่นในเรื่องของการให้รายละเอียดของการปฏิบัติมากกว่าการมองในภาพรวม การฝึกทหาร

เพื่อการสงครามได้ยุติลงพร้อมกับการสถาปนาร่างขึ้นมาใหม่ อันเป็นร่างที่มีระเบียบวินัยและพร้อมใช้งาน อาจกล่าวได้ว่าในยุคสมัยนี้ร่างที่มีระเบียบวินัยได้กลายมาเป็นทรัพย์สินทางชีวภาพและค่าใช้จ่ายที่สามารถเป็นตัวแทนและการจัดการในแง่ของเศรษฐกิจและสังคม

การปกครองชีวญาณ (governmentality) หรือการปกครองแบบอำนาจในตนที่มีรากฐานมาจากการปกครองโดยรัฐเพื่อควบคุมประชากรภายในรัฐให้ดำเนินอยู่ในกรอบเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย รัฐจึงสร้างเครื่องมือขึ้นมาอย่างหนึ่งเพื่อทำการบังคับผู้ที่อยู่ในรัฐนั้นต้องปฏิบัติตามแบบหรือมาตรฐานเดียวกัน สิ่งที่เราเสนอจะคุ้นเคยกันดีนั่นก็คือ บรรทัดฐานทางสังคม (Norm) ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นกฎหมาย (law) ข้อบังคับต่างๆ ที่ตามมาอีกนานาประการ อันมีเป้าหมายเพียงเพื่อที่จะควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมและการปฏิบัติของบุคคลให้ไปในทิศทางเดียวกัน สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความปกติสุข ความมีระเบียบวินัยจึงเกิดขึ้นเมื่อบุคคลต่างยอมรับและปฏิบัติตามข้อบังคับเหล่านั้น จนบางครั้งสิ่งที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นความคุ้นชินจนแยกไม่ออกว่าเราปฏิบัติด้วยตนเองหรือปฏิบัติตามที่คนส่วนใหญ่ของสังคมเขาปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ความกตัญญูที่มีอยู่ในสังคมไทย เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลมักจะถูกครอบครองด้วยสิ่งที่เรียก “วาทกรรม” เป็นอำนาจรูปแบบหนึ่งที่คนส่วนใหญ่เชื่อว่าสิ่งที่กล่าวมาหรือที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความจริง แขนงเนียนและขาวสะอาดอยู่ในรูปของความรู้ชุดต่างๆ ที่ทำการส่งผ่านด้วยวิธีการสื่อสารนานาชนิด ทำให้มนุษย์กลายเป็นวัตถุหนึ่งของการถูกวาทกรรมชุดต่างๆ ครอบครองไหลเวียนไปมาตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม นั้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อมนุษย์ยอมรับและเชื่อในสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างจริงจังมิได้คิดให้รอบด้านหรือมองเอาตัวเองเป็นที่ตั้งแล้วมนุษย์ก็มีท่าจะไรกับสิ่งของ แสดงให้เห็นว่าอาวุธที่ร้ายแรงที่สุดมิได้มาจากภายนอกของตัวบุคคล แต่มาจากภายในของตัวบุคคล มาจากการกระทำของมนุษย์เองตามที่ตนเองยอมรับอย่างไม่มีข้อสงสัย อำนาจในตนจึงเป็นอำนาจที่ร้ายแรงกว่าชิปนาวิที่สามารทำงานได้ทุกเมื่อ ขณะที่มนุษย์ยังคงตกเป็นเพียงผู้กระทำ

ระเบียบวินัยแบบอำนาจในตน

การสร้างระเบียบวินัยยังต้องมีพื้นที่เฉพาะหรือที่เรียกว่า “การปิดล้อมพื้นที่” มีการจัดพื้นที่ไว้ทำกิจกรรมโดยเฉพาะ เช่น โรงเรียนประจำที่ต้องกิน อยู่หลับนอนอันมีพัฒนาการมาจากวัด อาราม นอกจากมีการจัดพื้นที่ไว้เฉพาะแล้วยังต้องมีการจัดวางตำแหน่งหรือที่เรียกว่า “การตีตาราง” พุโกต์ได้อธิบายว่า การตีตารางเป็นการกำหนดให้ปัจเจกบุคคลแต่ละคนอยู่ในตำแหน่งแห่งที่ของตนและในแต่ละตำแหน่งก็มีคนประจำเพียงคนเดียว โดยมีความมุ่งหมายว่าเป็นการแยกกลุ่มคนออกจากกันเพื่อป้องกันการหลบเลี่ยงหลีกเลี่ยง จึงต้องมีการจัดวางตัวปัจเจกบุคคลในแต่ละส่วน ทำการขอยออกอย่างเท่าๆ กัน อันเป็นประโยชน์ในการสอดส่องดูแล ควบคุม และรับรู้ถึงพฤติกรรมบุคคลแต่ละคนได้ พื้นที่แห่งระเบียบวินัยเป็นพื้นที่แบบประสมประสาน การประเมินคุณค่าและการบังคับบัญชาถูกฉายลงไปทำให้ระเบียบวินัยได้สถาปนา “ตารางที่มีชีวิต” ขึ้นมาเพื่อแปรรูปมวลมนุษย์อันสับสนปนเป ไม่ก่อประโยชน์และเป็นอันตรายต่อระบบให้กลายเป็นหมวดหมู่อันเรียงรายอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย “ตารางของพื้นที่” ที่ได้รับการคิดสรรอย่างละเอียดลออให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างสับสนวุ่นวายของปัจเจกบุคคลที่มีการกระจาย มีความหลากหลายอยู่ในตัวเองให้กลายมาเป็นสิ่งที่อยู่ในกรอบว่าด้วยเรื่องระเบียบวินัย เห็นได้จากโรงเรียน โรงพยาบาล อาราม ที่เป็นตัวแบบของการสร้างระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ยังเกี่ยวพันและมีความเชื่อมโยงกับอำนาจและความรู้ นั่นคือการจัดระบบให้แก่สรรพสิ่งทั้งหลายและสร้างเครื่องมือในการควบคุมสิ่งเหล่านั้น หมายความว่า เป็นคุณูปการที่ว่าด้วยเรื่องระเบียบให้แก่ความหลากหลาย

ทหารเกณฑ์ถูกควบคุมด้วยตารางเวลาทั้งตารางระเบียบการปฏิบัติประจำวัน (รปจ.) และตารางการฝึกในแต่ละวัน นอกจากนั้น ยังมีรายละเอียดของการแบ่งซอยเวลาย่อยๆ ออกเป็นหลายๆ ส่วน กล่าวได้ว่าทุกๆ การฝึกประจำชั่วโมงผู้ควบคุมจะบริหารจัดการเวลาในการฝึกอย่างระมัดระวัง ภายในชั่วโมงนั้นจะมีการแสดงตัวอย่าง การทดลองปฏิบัติ การจัดทำทางให้ถูกต้อง การซ่อม ฯลฯ ทั้งหมดนี้ล้วนเกิดขึ้นในเวลา 1 ชั่วโมงและดำเนินการต่อไป

อย่างไม่ติดขัด การให้เวลาในการจัดแถวหรือการวิ่งกลับเข้าสู่ตำแหน่งแห่งที่ ในการฝึกผ่านถูกกำกับด้วยเวลา เช่น ให้เวลาจัดแถว 5 นาที ให้เวลาเข้าห้องน้ำ 3 นาที เป็นต้น ทุกๆ นาทีที่มีค่าสำหรับการฝึกพร้อมกับการถ่ายทอดชุดความรู้ ลงสู่ตัวของทหารเกณฑ์ ด้วยการทำอะไรที่ต้องรวดเร็วและตามคำสั่ง ปฏิบัติ อย่างถูกต้อง เวลาไม่กี่นาทีก็สามารถจัดแถวให้เป็นระเบียบ ถูกต้องตาม หลักการฝึก ยังมีการนับเวลาจากผู้ควบคุมมากขึ้นเท่าไรจะเห็นได้ว่า ทหารเกณฑ์ยังต้องพยายามรีบและจัดการตัวเองมากขึ้นเท่านั้น นอกจาก การจัดแถวของทหารเกณฑ์แล้ว การแบ่งซอยและให้รายละเอียดยังรวมไปถึง ท่าทางของการฝึกที่มีการแบ่ง พร้อมกับการให้รายละเอียดในทุกท่าที่ ทหารเกณฑ์ต้องได้รับการฝึก เช่น ท่าถอดหมวกเมื่อมีอาวุธจะมี 3 ขั้นตอน ท่าถอดหมวกเมื่อมีอาวุธ (วัตถุ) จะมี 7 ขั้นตอน ท่าซ้ายหัน-ขวาหันมี 2 ขั้นตอน ท่ากลับหลังหันในเวลาเดินมี 3 ขั้นตอน เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นการใช้เวลา อย่างเต็มศักยภาพ ที่ว่าด้วยเรื่องเวลาในการปฏิบัติที่หาอย่างไรจะสามารถใช้ ประโยชน์จากเวลาอย่างไม่สูญเปล่า นั่นคือการแบ่งเวลาออกเป็นย่อยๆ ให้ มากที่สุด จำนวนย่อยของเวลายิ่งทวีคูณมากขึ้นเท่านั้น เพราะว่าเป็นสิ่งสำคัญ ที่สุดในการปฏิบัติภารกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจของกองทัพบก สำหรับ ระเบียบวินัยแล้วมีฐานะเทียบเท่าการจัดสร้าง “ตาราง” สำหรับการแจกแจง บัณฑิตบุคคลและจัดเข้าเป็นช่องๆหรือเทียบได้กับ “กระบวนการปฏิบัติการ” การจัดระเบียบกิจกรรมต่างๆและการควบคุมร่างกาย กระบวนการปฏิบัติ การที่ว่านี้ก็คือ “การฝึกฝน” การฝึกฝนคือเทคนิคที่ใช้บังคับร่างกายใช้ปฏิบัติ หน้าที่ที่มีลักษณะทั้งซ้ำๆ และแตกต่างไปเรื่อยๆ ตามลำดับขั้นตอนที่กำหนด ไว้ตายตัว การฝึกฝนเสมือนการตัดโน้มนพฤติกรรมไปสู่ภาวะเป้าหมาย ช่วยให้สามารถระบุคุณลักษณะของบุคคลได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็น การเปรียบเทียบกับภาวะเป้าหมาย หรือเทียบกับบุคคลอื่นๆ หรือเทียบกับ กระบวนการที่ฝึกฝนที่ผ่านมา

ระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นในค่ายทหารจึงเป็นการจัดสรรอย่างลงตัวของบุคคล กับกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอันมีแม่แบบมาจากตะวันตกนั้นคือจากอารามและ

หลักการจัดการของคริสตศาสนา บวกกับการค้นพบองค์ความรู้ที่ยิ่งใหญ่เกี่ยวกับมนุษย์ในศตวรรษที่ 19 ว่าด้วยเรื่องของการให้ความสำคัญกับรายละเอียด ค่ายทหารถูกจัดเป็นพื้นที่สร้างขึ้นมาจากเจตนาเพื่อทำหน้าที่บางอย่างให้แก่สังคม ผู้ที่อยู่ภายในพื้นที่นั้นจำเป็นต้องอยู่ในระเบียบวินัย และที่เห็นชัดเจนมากที่สุดในค่ายทหารนั้นก็คือ ตารางเวลาที่เรียกว่า “ระเบียบการปฏิบัติประจำวัน หรือ รปจ.” เป็นเสมือนหัวใจสำคัญที่เข้าไปจัดการกับเวลาของร่างกายทหารเกณฑ์ ทหารเกณฑ์ที่เข้าไปถูกตีกรอบด้วยตาราง รปจ. เป็นอันดับแรก หลังจากนั้นก็จะมี ความซับซ้อนของการปฏิบัติต่อๆ มา เมื่อเข้ารับการฝึกลำดับความง่ายของการฝึกได้เรียงลำดับไว้เป็นอย่างดีพร้อมที่จะทำการบรรจุในร่างกายที่มีระเบียบวินัย เทคนิคการแบ่งซอยรายละเอียดต่างๆ ได้เข้าไปจัดการกับทหารเกณฑ์อย่างเป็นจังหวะและเวลา ทหารเกณฑ์จึงจดจ่อกับการฝึกอยู่ตลอดเวลาและดึงเอาพลังที่มีอยู่ในตนเองมาใช้อย่างเกิดประโยชน์ ทหารเกณฑ์แต่ละนายล้วนมีตำแหน่งแห่งที่ของตนเอง ตามช่องที่ได้จัดวางไว้โดยอาศัยกระบวนการทั้ง 4 อันได้แก่ ระเบียบวินัยเริ่มต้นด้วยตาราง (ว่าด้วยเรื่องของการจัดสรรพื้นที่) จัดวางและควบคุมกิจกรรม (ว่าด้วยเรื่องของการกำหนดกิจกรรมต่างๆ) จัดระเบียบการกระทำให้แก่กระบวนการการกำเนิด (ด้วยการสั่งสมเวลา) และระเบียบวินัยเกิดจากการประกอบสร้างพลังกำลัง (ว่าด้วยการจัดองค์ประกอบของพลังกำลัง)

องค์ประกอบทั้ง 4 ที่กล่าวมานี้จึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการสร้างกลไกของอำนาจผ่านร่างกายของมนุษย์ที่มีการบังคับ การกำหนด การปฏิบัติ การฝึกฝนอย่างเป็นขั้นตอน อาจกล่าวว่านี้คือศิลปะในการผสมผสานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางพลังกำลังที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยร่างกายที่ถูกจัดวางกิจกรรมที่ถูกกำหนด และการฝึกอบรมให้เกิดความเชี่ยวชาญด้วยชุดความรู้กลายมาเป็นกลวิธีว่าด้วยการสร้างระเบียบวินัย ในศตวรรษที่ 18 ตามที่ฟูโกต์ได้กล่าวมา ร่างกายที่มีระเบียบวินัยนี้จึงเป็นร่างกายที่มีคุณค่าแก่การตอบสนองต่องานทุกชนิด กลายเป็นสิ่งที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและมูลค่าทางสังคม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ฟูโกต์ลืมนำไปว่าระเบียบวินัยนั้นเลือกพื้นที่และ

เวลาในการปฏิบัติ ระเบียบวินัยที่เกิดกับพลทหารนั้นก็คือการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด ไม่มีการต่อต้านขัดขืน ดังนั้นพวกเขาจึงเลือกปฏิบัติตามชุดความรู้ของการฝึกที่ได้กระทำผ่านมาในพื้นที่ของทหารเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่พื้นที่ทางสังคมนอกค่ายทหารเป็นจุดผ่อนปรน ความมีระเบียบวินัยให้พวกเขา

การต่อต้าน

ค่ายทหารได้จำกัดความเป็นตัวมนุษย์ให้เหลือเพียงแต่วัตถุหนึ่งที่ต้องสยบยอมต่อคำสั่ง ปฏิบัติและยอมรับมันด้วยความเต็มใจบ้างไม่เต็มใจบ้าง ทหารเกณฑ์ทุกนายต้องยอมรับโดยปริยาย เชื่อและยึดถือโดยไม่สามารถปฏิเสธต่อสิ่งที่ได้รับได้ หากเกิดการปฏิเสธต่อต้านหรือขัดขืน สิ่งที่ได้รับคงหนีไม่พ้นการลงโทษที่มีให้เลือกตั้งแต่ระดับเบาจนถึงหนักและหนักที่สุด การลงโทษมีได้มีไว้เพียงเพื่อสร้างความหวาดกลัวต่อผู้ที่ต่อต้านขัดขืน แต่ยังหมายถึงการรักษาอำนาจให้ดำรงอยู่ต่อไปแต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีการต่อต้าน ทหารเกณฑ์อาศัยช่องว่างของระเบียบวินัยข้อบังคับที่อ่อนลงในเวลาที่เขาอนุญาตปล่อยตัวตามอิสระ เช่น ในวันญาติเยี่ยม ถึงกระทั่งการลา

การไม่ต้องการรับการฝึก เช่น การแกล้งป่วย การไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง การแสดงออกทางสีหน้า การแย่งกันรับอะไหล่ (อาหาร) เป็นต้น สุดท้ายแล้วพฤติกรรมที่ต่อต้านทั้งหมดนี้จะได้รับการแก้ไขด้วยการลงโทษ หรือการข่ม ดังนั้น ผู้ที่ต้องเป็นทหารเกณฑ์จึงต้องอยู่ในกฎระเบียบวินัยและจะละเว้นหน้าที่ของตนเองเสียไม่ได้ ข้อห้ามสำหรับทหารเกณฑ์จึงเป็นเสมือนสิ่งที่คอยย้ำเตือนให้พวกเขาเหล่านั้นต้องกระทำอยู่เสมออย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่อยู่ในค่ายทหาร กระนั้นกฎ และ/หรือข้อห้ามที่ว่าเข้มแข็งดังปรากฏที่ว่าไว้ก็มีวายที่จะมีการแหก หลบ เลี่ยง กฎให้เห็นอยู่เรื่อยไป ซึ่งเป็นดังที่ฟูโกต์กล่าวไว้ว่า ที่ใดมีอำนาจที่นั่นมีการต่อต้าน

“ความกลัว” ได้สร้างภาพตัวแทนให้กับผู้ที่เข้ารับการเป็นทหารเกณฑ์ พร้อมกันนี้จากผลการศึกษาที่ผ่านมาในเรื่องการปกครองชีวิตฐานหรือ

การอยู่ภายใต้อำนาจในตนของทหารเกณฑ์ที่เกิดจากการยอมรับวาทกรรมที่มีชุดของวิชาความรู้ที่ว่าด้วยการเป็นทหาร ทำให้ร่างกายของทหารเกณฑ์ตกอยู่ใต้บังคับการต้องคอยทำตามคำสั่งทุกขณะตลอดระยะเวลาของการฝึก จากชุดความรู้ที่เรียงลำดับจากง่ายจนกระทั่งยาก อำนาจได้ทำการแทรกแซงจนทำให้รู้สึกว่าการฝึก เป็นเรื่องที่เป็นปกติ สิ่งที่เป็นปกตินี้เองทำให้ทหารเกณฑ์ไม่สามารถหลุดพ้นอำนาจจากร่างกายของตัวเองได้ ความเป็นอัตโนมัติภายในตัวเองจึงต้องยอมรับอำนาจเหล่านั้นอยู่เรื่อยไป การหลุดพ้นจากอำนาจในตน ก็ต่อเมื่อทหารเกณฑ์นายใดนายหนึ่งใช้สติในการตรวจสอบตัวเองคิดอย่างวิพากษ์มองตัวเองเสียใหม่ ด้วยการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาว่าสิ่งเหล่านั้นคืออะไร จะเกิดผลอย่างไร กรรมวิธีนี้เองจึงค่อยเปลี่ยนจากร่างกายที่ไม่มีตัวตนกลายเป็นร่างกายที่มีความเป็นตัวตนที่แท้จริง สามารถควบคุมตนเองด้วยการใส่ความคิดที่เป็นอิสระลงไปก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “การเป็นนายของตน” มีอิสระในการบงการชีวิต และจัดการกับตนเองในการดำเนินชีวิตหรือศิลปะของการดำเนินชีวิตที่ทหารเกณฑ์นั้นมีอิสระเต็มที่ในตัวทหารเกณฑ์เอง

การหลุดพ้นอำนาจภายในตนเองนั้นเกิดขึ้นได้ยากมากสำหรับผู้ที่เป็นพลทหาร เนื่องมาจากชุดความรู้ คำสั่ง การบังคับที่กดทับลงไปในร่างกายของทหารเกณฑ์ผนวกเข้ากับจิตใจ ก่อเป็นชุดความรู้ ความคิดแบบหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งเพียงอย่างเดียว ในฐานะที่พวกเขาเป็นกำลังพลของสถาบันทหาร เมื่อเทียบกับนายทหารที่มียศทางทหารที่ยศสูงกว่า ทหารเกณฑ์เป็นแค่พลลูกมือหรือชั้นยศต่ำที่สุดของสถาบันทหาร นอกจากนั้นการฝึกที่ควบคู่ไปกับการลงโทษ เป็นสิ่งที่เน้นย้ำให้บรรดาทหารเกณฑ์ไม่สามารถหลุดออกจากกรอบของการหลุดพ้นจากอำนาจในตนได้ ทหารเกณฑ์จึงย่ำคิด และกระทำในคำสั่งเพียงเท่านั้น ไม่สามารถคิดนอกเหนือจากคำสั่งที่มีมักจะอิงกับสถานการณ์สงครามหรือการรบที่ผู้บังคับบัญชาต้องฟังคำสั่ง และยึดถือคำสั่งเป็นที่สุด เพราะนั่นหมายถึงชีวิตที่ต้องแลกด้วยชีวิต การหลุดออกมาเป็นตัวตนที่แท้จริงนั้นหากทำได้ก็ด้วยเมื่อทหารเกณฑ์เหล่านั้นเสร็จสิ้นช่วงระยะเวลาของการฝึก กล่าวคือ ทหารเกณฑ์จะหลุดพ้นจากกรอบของคำสั่งหรือการปฏิบัติ

ที่นอกเหนือคำสั่ง การเป็นตัวของตัวเองได้ต่อเมื่อทหารเกณฑ์เหล่านั้นมิได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ของค่ายทหาร ดังนั้นพื้นที่ที่ค่ายทหารจึงทำการแยกระหว่างบุคคลทั่วไปกับผู้ที่เป็ทหารออกจากกันโดยมีความเป็นตัวตนต่างกันด้วย

สรุป

การจัดระเบียบวินัยในศตวรรษที่ 21 ยังคงเป็นผลผลิตมาจากองค์ความรู้ก่อนหน้านั้น ระเบียบวินัยถูกให้ความสำคัญกับรายละเอียดปลีกย่อยมากกว่าที่จะเหมารวมที่เคยปฏิบัติมา มนุษย์ยังคงถูกกระทำจากโครงสร้างจากสถาบันทางสังคม บริบททางสังคม และพยายามหลีกเลี่ยงหนีออกจากโครงสร้างนั้นด้วยการสร้างความเป็นตัวของตนเองขึ้นมามีลักษณะเหลื่อมล้ำกันอยู่เสมอ ขณะที่องค์ความรู้ทางด้านสังคมวิทยากำลังถูกทดสอบจากวิทยาศาสตร์ และได้รับการยอมรับมากขึ้น การศึกษาเรื่องทหารกับคน: บนเส้นทางการสร้างระเบียบวินัย และการต่อต้าน ที่มุ่งเน้นไปในเรื่องของ การปกครองชีวิตญาณ ซึ่งเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของอำนาจที่เป็นอำนาจสมัยใหม่ว่าด้วยอำนาจที่อยู่ในตัวของมนุษย์เอง จากการศึกษพบว่าแท้จริงแล้วอำนาจอยู่ในทุกๆ ที่ และทุกส่วนของสังคม มนุษย์ถูกครอบงำด้วยอำนาจยุคปัจจุบัน นั่นก็คือ ความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่แผ่กระจายอย่างรวดเร็ว แต่การตัดสินใจสุดท้ายสุดท้ายนั้นอยู่ที่ตัวของมนุษย์ผู้นั้นว่า เลือกที่จะเชื่อและปฏิบัติตามสิ่งที่ยอมรับอย่างไม่มีข้อสงสัยหรือไม่ พร้อมกับการปฏิบัติซ้ำๆ อย่างนั้น จนกลายเป็นสันดานที่ไม่มีใครบังคับ แต่ก็ปฏิบัติอยู่ อันเป็นกฎที่สร้างขึ้นเองจากภายในจิตใจที่ต้องปฏิบัติ ฟุโกต์พยายามชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างอำนาจ ความรู้ และวาทกรรมในระดับจุลภาคเชื่อมโยงกับระดับมหภาค มองว่าวาทกรรมเป็นตัวกำหนดความรู้ (Foucault, 1984a, 110) และทำการสถาปนาอำนาจให้แก่ระบบสถาบันต่างๆ ที่มีอยู่ในรัฐ สถาบันเหล่านี้ได้ใช้อำนาจแห่งวินัยภายใต้วาทกรรมต่างๆ มาการจัดประเภท จำแนก และวางรูปแบบการฝึกฝนสร้างวินัยให้แก่มวลหมู่สมาชิก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้วิธีควบคุมผ่านการจ้องมอง ตรวจสอบ สร้างวินัยให้เกิดแก่ผู้ถูกจ้องมองหรือถูกควบคุมให้เข้าไปปฏิบัติใช้โดยการ

ควบคุมฝึกฝนตนเอง โครงสร้างอำนาจดังกล่าวถูกพัฒนาให้เป็นระบบการปกครองแบบชีวภาพ ที่ซึ่งอำนาจถูกเชื่อมโยงตั้งแต่รัฐไปจนถึงปัจเจก และทั้งหมดนี้ถูกทำให้เป็น "ปกติ" โดยไม่เกิดคำถามหรือการต่อต้าน นี่คือเทคนิควิธีทางอำนาจในสังคมยุคสมัยใหม่ (Foucault, 1981, 25-26; Foucault, 2003, 252) ขณะที่ทุกสถาบันทางสังคมได้สร้างความมีระเบียบวินัยขึ้นและถ่ายทอดก็เช่นเดียวกัน การจัดสรรอย่างสวยงามระหว่างพื้นที่กับเวลานั้นยังคงเป็นเครื่องมือในการสร้างระเบียบวินัยได้เป็นอย่างดี เหมือนจับบุคคลเข้าไปยังช่องตำแหน่งของตัวเอง และใช้ร่างกายที่มีระเบียบวินัยนี้ได้อย่างคุ้มค่า โดยบรรจุชุดของความรู้ต่างๆ เข้าไปอย่างต่อเนื่อง พลทหารจึงเรียนรู้การปฏิบัติในค่ายทหาร ทั้งนี้ก็สามารถปรับเปลี่ยนความเข้มข้นของการปฏิบัติอย่างทหารได้เมื่อสถานที่เปลี่ยนไป

แม้ว่าค่ายทหารจะถูกสถาปนาขึ้นมาทำหน้าที่บางอย่างให้กับรัฐเช่นเดียวกับทัศนสถานที่ทำหน้าที่ในการเปลี่ยนผู้ที่มีความประพฤตินอกriterกฎหมาย หรืออาชญากรของสังคมให้กลับคืนมาเป็นคนปกติ (ดี) อาจใช้กระบวนการว่าด้วยเรื่องความมีระเบียบวินัยเข้าไปจัดการกับผู้คนที่ย้ายอยู่ในพื้นที่ในลักษณะที่มีความใกล้เคียงกัน การทำงานของอำนาจวินัยอาจเป็นเรื่องเดียวกันนั่นคือใช้อำนาจที่มีอยู่ร่างกาย (Biopower) เป็นตัวควบคุมบุคคลโดยอาศัยการจ้องมอง แบ่งแยก จัดเข้าช่องตารางแต่ละบุคคล สิ่งที่ค่ายทหารเพิ่มเข้ามานั่นคือการอาศัยอำนาจด้นลบ "ความกลัวที่จะถูกทำโทษทุกชนิด" เป็นเครื่องมือสำคัญทำให้บรรดาชายฉกรรจ์ที่เข้ามาในพื้นที่ค่ายทหารต้องสยบยอมต่ออำนาจจนอยู่ในร่องในรอยของวัฒนธรรมแบบทหาร ที่มีไ้เป็นการฝึกหรือการกระทำให้คน "ต่าง" กลายเป็นคน "ปกติ" แต่ค่ายทหารมุ่งเน้นไปที่การ "ฝึก" เพื่อให้สามารถทำการรบและอยู่รอดได้ในสนามรบ

ในทุกๆ ปริมาณหรืออนุภาคของปริมาณของทุกสิ่งในโลกนี้ ประกอบอยู่ด้วยกฎเกณฑ์ และอาการของอิทัปปัจจยตา อาการอย่างนี้คืออาการที่สำคัญที่สุดคือไม่เป็นอย่างอื่น แต่จะเป็นอย่างนี้ จะไม่เป็นอย่างอื่น ต้องเป็นไปเช่นนั้น ทหารจะเป็นทหารได้อย่างไรถ้าไม่มีการฝึกและให้วิชาความรู้แบบทหาร

มนุษย์ยังคงเป็นแค่วัตถุหนึ่งความตั้งอยู่แห่งธรรมดา เป็นแค่ธาตุที่ประกอบกันขึ้นมา เป็นร่างธรรมชาติที่ปราศจากการเรียนรู้ เมื่อมนุษย์ได้รับการสั่งสอนอบรมในเรื่องต่างๆ ในชีวิตมนุษย์จึงกลายเป็นผู้ที่มีอารยะ ให้ความรู้อะไรไปแก่ผู้รับมักจะเกิดผลอย่างนั้น หวานเมล็ดถั่วก็ยอมได้ถั่ว บั๊จเจกที่เป็นพลเรือนเมื่อได้ชุดความรู้ทหารก็ยอมที่จะได้วิชาทหาร อิทธิปัจจัยตาคือความบอกเหตุว่า เพราะความที่เมื่อมีสิ่งนี้เป็นเหตุ สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น อีกด้านหนึ่งเมื่อเกิดมาแล้วมนุษย์ถูกบัญญัตินาม และได้รับการอบรมบ่มเพาะตามกฎหมายและค่านิยมทางสังคม จนรู้สึกว่าตัวตนร่างกาย ชีวิตจิตใจนี้มีความเป็นตัวเป็นตน เป็นเอกลักษณ์ของตัวเองไม่มีใครเหมือน และไม่เหมือนใคร แต่ถ้าวัดพิจารณาให้ลึกซึ้งจริงๆ แล้ว ความเป็นเรา และเอกลักษณ์ของเรา หรือความเป็นตัวเป็นตนของเรา ล้วนแล้วแต่อยู่ภายใต้กรอบ ภายใต้กฎเกณฑ์ และภายใต้บริบททางสังคมที่เราเกิดขึ้นและเติบโตมาทั้งนั้น เราจึงหาข้ออิสรชน ซึ่งมีเจตจำนงเสรี ดังเช่นที่เคยได้ยินเสมอๆ ในคำขวัญของฝ่ายเสรีนิยมประชาธิปไตยใหม่ เราลองเป็นตัวเราแบบแหวกกรอบทางสังคมดูก็ได้ และจะได้พบว่าการอยู่อย่างคนนอกกรอบจะถูกควบคุม ถูกกดดันจากสังคม โดยมีคนที่ใกล้ชิดที่สุดของเราเป็นตัวแทนอย่างไรบ้าง จากตัวอย่างข้างต้นนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าตัวตนสิ่งที่เรียกว่าชีวิตและร่างกายของเราในทางรูปธรรมนั้น ก็เป็นไปตามกฎของเหตุและผล เป็นไปตามกระแสการปรุงแต่งของสิ่งต่างๆ มากมายทั้งในทางธรรมชาติและในทางสังคม ทั้งที่เป็นเหตุ และที่เป็นผล หาใช่ตัวตนจริงจัง แน่นนอน ตายตัว เป็นเอกบุรุษที่มีเจตจำนงเสรีแต่อย่างใดไม่เจตจำนงเสรี จะมีได้ก็ต่อเมื่อเราเข้าใจกระแสแห่งการปรุงแต่งของเหตุปัจจัย และเข้าถึงสัจจาภาวะโดยสิ้นเชิงแล้วเท่านั้น มิเช่นนั้นเราก็จะเป็นได้แค่เพียงผู้ที่เป็นไปตามกระแสแห่งการปรุงแต่งของเหตุปัจจัยเท่านั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. แม้การบังคับและการฝึกระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นในค่ายทหารได้เปลี่ยนบุคคลให้มีบรรทัดฐานเดียวกันในระยะเวลาอันจำกัดด้วยกระบวนการที่เข้มข้น

และทรงพลัง การทำงานของอำนาจในตัวคนไม่ทำงานเท่ากับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพียงการแสดงเมื่อมีกล้องจับอยู่เท่านั้น แต่กล้องภายในตัวเองไม่ทำงาน หรือเป็นบางช่วง ระยะเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การทำงานของอำนาจในตนจะเห็นชัดเจนกว่าหรือมากขึ้น เหนือสิ่งอื่นใดเมื่อกรอบของชาติได้กำหนดการรับราชการทหารเอาไว้อย่างชัดเจน “ร่าง” ของบุคคลที่เป็นชายเมื่ออายุครบ 21 ปีบริบูรณ์จำเป็นต้องรายงานตัวเป็นทหารกองประจำการ ณ แห่งหนตำบลที่มีรายชื่อ บรรดาชายไทยทุกคนต้องผ่านกระบวนการเหล่านี้เพื่อทำตามหน้าที่ที่กฎหมายได้กำหนด ทั้งนี้ด้วยกรอบของบ้านเมืองอันนี้เองที่ทำให้ชายไทยไม่ว่าจะแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหนก็ต้องยินยอมปฏิบัติตามอย่างหลีกหรือเลี่ยงไม่ได้ กระบวนการทางกฎหมายบ้านเมืองดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การเกณฑ์ทหารก็ดำเนินมาอย่างไม่มีข้อสงสัยหรือข้อซักถามจากบรรดาลูกผู้ชายทุกคน กลายเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและน่าจะเป็นอำนาจหนึ่งที่เรามองเห็นไม่เห็น แต่จะมองเห็นผลของมันอย่างที่เรียกว่าทันควันเลยทีเดียว โดยเฉพาะร่างที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งที่มองเห็นได้และมองไม่เห็นไม่ได้

2. ความมีระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เข้ารับการฝึกทหารแท้จริงแล้วก็คือสิ่งที่ปัจเจกบุคคลทั่วไปปฏิบัติตามจนหลงลืมที่จะปฏิบัติในเวลาต่อมา ผู้ที่ได้รับการฝึกเป็นทหารจึงฝึกในเรื่องเดิมๆ ที่เคยปฏิบัติกันมาก่อนหน้านั้นแล้วโดยเพิ่มความเข้มข้นของการรักษาเวลาและวิธีแห่งการปฏิบัติตามหน้าที่เฉพาะของตนจนกลายเป็นนิสัย ทั้งนี้นิสัยที่เกิดขึ้นจากการฝึกจะนำไปปฏิบัติต่อเนื่องหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับอำนาจในตนที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคล อาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติมีการเลือกปฏิบัติในตำแหน่งแห่งที่ของตน หรือกาลเทศะที่มีความเข้มข้นแตกต่างกันไป ทั้งนี้การปฏิบัตินั้นยังคงอยู่ติดตัวและรู้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรมิได้สูญหายไปจากตัวทหารเกณฑ์เหล่านั้น

3. แม้ว่ากระบวนการฝึกที่เข้มข้นและทรงพลังของการเป็นทหารจะสร้างร่างขึ้นมาใหม่ให้กลายเป็นผู้ที่ระเบียบวินัยมากน้อยเพียงไร ทว่าสันดานหรืออุปนิสัยของบุคคลมีความสุดโต่งกันมากจนถึงน้อย การเป็นทหารเกณฑ์เป็นแค่ช่วงชีวิตหนึ่งบทบาทสมมติของชีวิตเมื่อเทียบกับการอยู่ในสภาพ

ทหารกับคน... | อธิพงษ์ ทองศรีเกตุ และกนกวรรณ ธารวรรณ

แวดล้อมเดิมของปัจเจกบุคคล ความเป็นคนเดิมของปัจเจกบุคคลเหล่านั้นย่อมมีมากกว่าความเป็นร่างใหม่ที่เกิดขึ้นจากค่ายทหาร อย่างไรก็ตาม หากบุคคลเลือกที่จะรับสิ่งที่ตึกกลับไปด้วยการทำงานของอำนาจในตนร่างที่เคยมีมาก็อาจจะสูญสิ้นไปได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กลุ่มมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ รุ่นที่ 9 และทุนสนับสนุนวิทยานิพนธ์บางส่วนจากสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2553). **สายธารนักคิดทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองกับการสื่อสารศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Kaewthep, K. and Hinviman, S. (2010). **The streaming of political economic theorists and communication**. Bangkok: Parbpim Printing. (in Thai).
- ขจร สุพานิช. (2505). **ฐานันดรไพร่**. พระนคร: สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- Sukhabanij, K. (1962). **Feudal people**. Bangkok : The Social Sciences Association of Thailand. (in Thai).
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). **สัญญาวิทยา, โครงสร้างนิยม, หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- Charoensin-o-larn, C. (2002). **Semiology, Structuralism, Post-Structuralism and the Study Political Science**. Bangkok: Vibhasa Publishing House. (in Thai).

- จามรี เชียงทอง และสุนทร สุขสรานจิต. (ผู้แปล). (2555). **มิเชล ฟูโกต์ : แปลจาก แบร์รี สมาร์ท**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- Chiangthong, J. and Suksaranjit, S. (Translated). (2013). **Michel Foucault : Translated from Barry Smart**. Serie of Thinkers and Concept Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Center. (in Thai).
- ทองกร โภคธรรม. (2547). ร่างกายใต้บังคับการ: แปลจาก Surveiller et punir, ของ Michel Foucault. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- Phokkatam, T. (2004). **The Chapter "Les Corps Dociles" from Surveiller et Punir in Michel Foucault**. Bangkok: Kopfai Publishing House. (in Thai).
- นพพร ประชานุกุล. (2554). “คำนำเสนอ” ใน มิเชล ฟูโกต์ ร่างกายใต้บังคับการ (ทองกร โภคธรรมแปล). กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- Prachakun, N. (2011). **Introduction in Michel Foucault Les Corps Dociles** (Tongkron Phokkatam Translated). Bangkok: Kopfai Publishing. (in Thai).
- ธีรยุทธ บุญมี. (2551). **มิเชล ฟูโกต์ Michel Foucault**. กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- Boonmee, T. (2008). **Michel Foucault**. Bangkok: vibhasa Publishing House. (in Thai).
- พุทธทาสภิกขุ. (2537). **อิทัปปัจจยตา: ธรรมโฆษณของพุทธทาส**. ธรรมทานมูลนิธิ: ไชยา.
- Puttatatpiku. (1994). **Idappaccayata : Thammasaot for Puttatatpiku**. Thammatan Foundation : Chai-ya. (in Thai).
- วิรัช ทานัน. (2552). การจัดระเบียบวินัยร่างกายกับแบบแผนการบริโภคอาหาร: กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนประจำแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Tanan, V. (2009). **Disciplined body and Eating Patterns : A Case**

Study of Students of a Boarding School in Nakhon pathom.

M.A. Mahidol University. (in Thai).

สายพิน ศุพุทรมงคล. (2543). **คุกกับคน: อำนาจและการต่อต้านขั้วขึ้น.**
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Suputtamonkon, S. (2000). **Prison and person : Power and resistant.**
Bangkok : Thammasat University Press.(in Thai).

อานันท์ กาญจนพันธุ์ .(2552). **คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์จาก**
วาทกรรมของอัตบุคคลถึงจุดเปลี่ยนของอัตตา. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Ganjanapan, A.(2009). **Thinking Michel Foucault, critical thinking. The**
discourse of personal identity to a turning point of the ego.
Chiangmai : Chiangmai University. (in Thai).

Foucault, Michel. (1980). **Power/Knowledge: Selected Interviews and**
Other Writing 1972-1977. Gordon,Colin(ed.). New York:
Pantheon.

Foucault,Michel. (1984). **“Nietzsche, genealogy, history,”** The Foucault
Reader, edited with Introduction by Paul Rabinow. NewYork:
Pantheon Books.

Foucault,Michel. (1991). **Discipline and Punish: The Birth of Prison.**
Sheridan, Alan (trans.)New York: Penguin Books.

Herd, Michael. (1995). **“The Withering of Civil Society”** 27-44. Social
Text 45,14/4 (Winter).

Keijzer,N. (1978). **Military Obedience,**The Netherlands:Alphen aan Rijn.